

Beskrivelse
 over
 En Norsk Saltvands-Fisk,
 kaldet
 Byrke = Lange,
 ved
 Hans Strøm.

Denne Fisk er vel allerede i Søndmørs
 Beskrivelses I. N. 5. Capitel ommeldt,
 og nogenlunde beskrevet; men dog efter tvende
 tørre, og til Deels skamferede Exemplarier,
 især eet, hvis Geil-Hinde var meget udspilet,
 ved det at Fisken havde nogen Tid hængt efter
 Hovedet for at tørres, og gav derved Anled-
 ning til en urigtig Anmærkning, som findes i
 Slutningen af bemeldte Skrift blant Rettelser
 og Tillæg. Jeg har derfor agtet mig desmere
 forbunden, til at forestille denne temmelig rare
 Fisk efter Naturen, og saaledes som den vir-
 kelig befindes, efterat jeg nu har faaet et frisk
 Exem^{pl}

Exemplar, og deraf taget hosfølgende Tegning.
Tab. VIII.

Byrke: Langen, ligner i Henseende til Skabningen meest den sædvanlige, og egentlig saakaldte Lange (*Asellus longus* Authorum), da den har en lang, smal og mestendeels trind Krop; men holder dog ikkun i Længden en tre fjerdedeel Alen (Spor: Finnen iberegner), og i Bredden paa det tykkeste ved Maven, eller i Midten, omtrent fem Tommer, men paa det smaleste ved Sporen kun en Tomme, og en Linie.

Skindet, er glat, uden synlige Skæl, og brunt af Farve; da det derhos, naar Fisken er ganske frisk, eller nyelig optroffen af Søen, siges at have en temmelig stærk Glands. Side: Linierne, ere lige, dog nærmest ved Hovedet lidet opad bøiede, og afdeeles ved smaae i en Fværfingers Distance fra hinanden siddende Knuder.

Hovedet, er smalt som paa en Lange, og otte Tommer langt, men kun halv saa bredt. Øinene, som ere store, og kun en Tomme fra hinanden adskilte, have en blaae Diesteen, med en bleeg Guldfarvet Ring. Næseborene, som ere dobbelte, sidde imellem Øinene og Snuden, dog nærmere de første, end den sidste.

Under

Under-Kæben, er fiendelig længere end Over-Kæben, og forsynet med en ganske liden Traad (Cirrus), hvilken ei fandtes hos de tvende første Exemplarer, som jeg har seet, enten fordi den ganske var indtørret, eller ved Skindet fasthængende, eller og maaskee afsnittet med Struben, der altid maa skæres ud, naar den fanges, for at faae Angelen ud af Halsen.

Tænderne, ere af adskillig Bessaffenhed, nemlig i Under-Kæben store, og viidt fra hinanden staaende, samt uidentil omgærdede med en meget fin og knap fiendelig Tand-Rad; men i Over-Kæben derimod kun smaae, og bestaaende af en fin Tand-Hægle, eller temmelig breed Tand-Rad, som omringer Kæben. I Gommen sidde nogle lange Tænder viidt fra hinanden, næsten ligesom i Under-Kæben, men i en krum Rad, eller Halv-Cirkel.

Geil-Hinden, sidder, som sædvanlig hos Torste-Arten, halv skjult under Hovedet, med syv Been-Straaler. Geilene selv der indensfor ere og af sædvanlig Bessaffenhed. Bryst-Sinnerne have tyve Straaler; men Bug-Sinnerne kun sex, af hvilke den øverste strækker sig noget uden for de andre. Ryg-Sinnerne, ere tvende; den første to og en halv Tomme høi, med fiorten Straaler, og den anden henved

henved to Tommer høi, med ſex og halvfierds-
 ſindstyve Straaler, af hvilke de nederſte henved
 Sporen, dele ſig mod Enden i to Grene.
 Bag: Finnen, ſtrækker ſig fra Gadboret ned
 til Sporen, og beſtaaer af halvfierdsſindstyve
 Staaler, af hvilke de nederſte ſlaae ſig ud i
 tvende Grene, paa ſamme Maade ſom i den
 anden Ryg: Finne. Spor: eller Stiert: Fin-
 nen, er af Skabning ſom en udbredet Biſte.

Siertet, er trekantet ſom en Pære, og
 hvidt af Farve; men Lungen, derimod er
 rødbrun. Begge hange ſammen, og adſkilles
 fra de øvrige Indvolde ved Mellem: Gulvet.
 Leveren, er en halv Allen, og to Tommer
 lang, og ſidder ſaaledes fæſtet til Mellemgulvet,
 at den eene Ende hænger paa venſtre Side,
 men den anden, ſom er ulige længere, paa høire
 Side, og ved denne ſidſte Part hænger
 Galde: Blæren, ſom er grøn, og af Stør-
 reſe omtrent ſom en liden Balnød.

Tarmene, begynde ved Kraafen (hos
 os kaldet Krufen), og løbe, efterat de have
 krummet ſig trende Gange, eller gjort tre Bug-
 ter, lige ned til Gadboret, ſom ſidder omtrent
 tre Qvarteer fra Snuden, men en Allen fra
 det yderſte af Sporen. Den ſidſte Bugt af
 Tarmene udgør egentlig det, man kalder
 Ech. Selſk. Skr. 3. D. If Maſt:

Mast-Tarmen, (eller maaskee rettere Mads-Tarmen), og er dobbelt saa lang som de andre.

Milten, er smal, lidet over en halv Finger lang, og i begge Ender spids, men ellers fuldformet trekantet, og af Farve mørkerød. Den sidder med den eene Ende fast til Tarmens Nærtet, hvor samme foreenes med Tarmene, men hænger ellers løs.

Maven, som her kaldes Rut-Mage, begynder oven til ved Svælget, og endes med Tolvfinger-Tarmen, der gaaer op til Kraasfen. Den er indentil fodret med en tyk og rynket Huud, men har ellers intet mærkværdigt.

Luft-Blæren, som her egentlig kaldes Glad-Mage, eller Sund-Mage, ligger nærmest ved Ryg-Benet, eller imellem Rygbenet og Maven, og bedækkes, ligesom den øvrige Deel af Bugen, med en tynd og blaa-agtig Hinde.

Rognen, eller Ravnens, sidder neden for alt dette, og indtager den nederste Plads af Bugen. Den er en halv Allen lang, og bestaaer af to jævnsides liggende Dele, til Anseende som et Par trinde Vølser, hvilke allene i Midten ere foreenede, og sammesteds med Gadboret sammensviede, men i begge Ender adskilte,

adſkilte, ligesom en Torſke-Ravn. Ellers er den ſaa vel oven- ſom nedentil fæſtet til Bugen ved faſte Strænge.

Det, ſom fornemmelig adſkiller denne Fiſk fra de almindelige Langer, er da, ſaa vidt jeg ſkønner, følgende: 1.) At den ikke er ſaa lang og ſtor. 2.) At den har Under-Ræben; længere end Over-Ræben. 3.) At den har en ulige kortere Traad under Hagen. 4.) At den er kiendelig ſmalere ved Sporen. 5.) At den har flere Straaler i Ryg og Bag-Finnerne, og 6.) En brunere Farve paa Skindet, ſamt 7.) Et finere, og mere lækkert Kød. 8.) At den ikke fanges paa Havet, ſom andre Langer, men altid i Fiordene, eller rettere i de dybe Fiorde, hvor den fiſkes med viſſe ſaa kaldte Dyb-Liner, fornemmelig om Høſten, og ſpises begierlig, men er temmelig rar at bekomme, og for Deboerne, ſom allene drive Fiſkerie paa Havet, ganſke ubekiendt.

Med Lyſingen (*Gadus Merlucius*), kommer den vel i viſſe Poſter mere overeens, ſaaſom i Henſeende til Under-Ræbens, og Hages Traadens Beſkaffenhed; men derimod er den fra ſamme mere adſkilt i Henſeende til Straalernes Antal i Finnerne, og andre Egenſkaber, ſom i Søndm. Beſkr. allerede findes anførte,

og derforø her ikke bør igientages. Ikke Desmindre, da Linnæus in System. Nat. Edit. 10. pag. 254. kalder Lysingen *Gadus dipterygius, cirratus, maxilla inferiore longiore*, og Denne Beskrivelse lige saa vel kan passe sig paa Byrkes Lungen, saa veed jeg ikke bedre at skille dem ad, end ved at kalde den sidste *Gadus dipterygius, cirratus, maxilla inferiore longiore, pinna ani officulorum 70.*

Byrke-Tange

